

MEDYA İZLEME RAPORU

Ocak, 2022
Çağdaş Gazeteciler Derneği

içinde

02

Sansür

05

Gözaltı, Tutuklama,
Dava ve Yargı Kararları

07

Tehdit, Hakaret,
Hedef Gösterme, Şiddet

08

Gazetecilik ve
Gazetecinin Çalışma Yaşamı

09

Manipülasyonlar
ilke ihalleri

01 | Sansür

3 Ocak 2022: Mersin Limanında ele geçirilen muz konteynırlarına gizlenmiş kokainlerle ilgili Yeniçağ, Cumhuriyet ve Sözcü’de yer alan haberler, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle İstanbul Anadolu 1. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı ile erişime engellendi.

4 Ocak 2022: Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı, sosyal medyada iftira ve hakarete uğradığını belirttiği 46 video için avukatları aracılığıyla İstanbul Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğine erişim engeli talebinde bulundu; içeriklere engel konuldu.

4 Ocak 2022: 13 Aralık 2021’de Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından, yayın lisansı almadan yayın hizmeti yapıldığı tespit edilen radyo platformu Radio Garden’a (radio.garden), lisans ücretini ödemesi ya da hizmetine son vermesi için 72 saat süre verilmişti. Gerekli lisans alımını gerçekleştirmediği gerekçesiyle

Radio Garden, RTÜK’ün talebiyle Ankara 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile erişime engellendi. RTÜK, internet üzerinden radyo yayıncılığı yapan toplam 11 yayın kuruluşuna 72 saatlik süre verdi.

5 Ocak 2022: AKP’de iki dönem vekillik yapan, sonrasında da partide çeşitli kademelerde yöneticilik görevlerinde bulunan Fatma Salman, soL’da kendisine ilişkin yer alan habere erişim engeli kararı aldırdı. Söz konusu kararın alındığı haberlerden birinde Salman, Erdoğan için, “Fatma canını Başbakan ve AKP’ye kurban eder. Partime, davama, başbakanıma bağlı bir kul olarak devam edeceğim” ifadelerini kullanmıştı.

7 Ocak 2022: Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı Timuçin Gençer’in çocuklarının basketbol antrenörünü, akademisyen kadrosuna, “kişiyeye özel” ilanla yerleştirdiğini ortaya koyan Cumhuriyet ve T24’teki haberler,

“kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle İzmir 4. Sulh Ceza Hâkimliğince erişime engellendi.

8 Ocak 2022: Konya Yunak'ta AKP'li Belediye Başkanı Ali Konak'ın araç kullanırken alkol aldığı görüldüğü görüntülerle ilgili Milli Gazete ve Yeniçağ'da yer alan içerik ile haberler “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle, Akşehir Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile erişime engellendi.

11 Ocak - 13 Ocak 2022: Elazığ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi 20 yaşındaki Enes Kara'nın kaldığı cemaat yurdunda yaşadığı baskılardan ve gelecek kaygısından dolayı intihar etmesiyle ilgili birçok medya kuruluşunda yer alan haberler, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle Ankara 8. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile erişime engellendi. Enes Kara'nın çektiği videoya yayın yasağı getirildi. Enes Kara'nın babası Mehmet Kara'nın talebiyle ve İskenderun 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararıyla da bu konuda çıkan haberler, erişime engellendi. Konuyla ilgili sosyal medya paylaşımları ise, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün, ‘millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması’ talebi doğrultusunda Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararıyla erişime engellendi.

14 Ocak 2022: Eski MHP MYK üyesi, iş insanı Muharrem Yıldız'ın Esenyurt Belediyesinin AKP'li başkanları Necmi Kadioğlu ve Ali Murat Alatepe dönemleriyle ilgili iddiaları hakkında Cumhuriyet, SolTv, KRT'de yer alan haberler, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle İstanbul 10. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile erişime engellendi.

14 Ocak 2022: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin (İBB) AKP tarafından yönetildiği dönemden kalan borçları nedeniyle belediyenin hesaplarına haciz işlemi uygulatan MET-GÜN İnşaat Taahhüt ve Tic. A.Ş. ve sahibi Metin Güneş ile ilgili, başta BirGün, Diken olmak üzere çeşitli yayın organında çıkan haberlerle Bülent Mumay'ın sosyal medya paylaşımının, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile silinmesi ve arama motorlarında çikartılmasına hükmedildi.

19 Ocak 2022: Organize suç örgütü lideri Sedat Peker'in gündeme getirdiği “Bataklik” operasyonu ve soruşturması kapsamında tutuklanan iş insanı Nevzat Kaya'nın adının geçtiği

Cumhuriyet, Diken, Duvar'da yer alan haberler, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararıyla erişime engellendi ve silinmelerine hükmedildi.

21 Ocak 2022: Suudi Arabistan yönetimi, 13 Nisan 2021'de Anadolu Ajansı (AA) ve TRT Araçça'nın internet sitelerine erişim engeli getirmişti. Bu karar üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK); aralarında Independent Türkçe'nin de bulunduğu Birleşik Krallık, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri merkezli 18 internet sitesine gece yarısı erişimin engellenmesine karar vermişti. BTK aldığı kararla erişim yasaklarını kaldırdı.

21 Ocak 2022: “Şahane Bir Şey Yaşamak” şarkısındaki “Selam söyleyin o cahil Havva ile Adem'e” sözleri üzerinden hedef gösterilen Sezen Aksu için RTÜK devreye girdi. RTÜK Başkan Yardımcısı İbrahim Uslu'nun müzik yayını yapan kanalların yetkilileriyle görüşmeler yaptığı ve Aksu'nun şarkısını ilgili kanallarda yayımlanması durumunda ağır yaptırımlarla karşılaşabileceklerini ifade ettiği aktarıldı. Uslu'nun, Sezen Aksu'nun şarkısının yanında “millî ve manevi değerlere aykırı tüm şarkılar için” aynı talepte bulunduğu kaydedildi. Uslu konuyla ilgili BirGün'e yaptığı açıklamada, görüşmeleri “kanallar zarar görmesin” gerekçesiyle gerçekleştirildiğini dile getirdi ve “Sezen Aksu'nun kamuoyunun gündemine gelen şarkısı ile alakalı bir uyarıda bulduk. Katiyen ‘Sezen Aksu yayımlamayın’ diye bir talimatımız olmadı” dedi.

24 Ocak 2022: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), gazeteci Sedef Kabaş'ın, Uğur Dündar'ın sunduğu Demokrasi Arenası programının 14 Ocak 2022 tarihli yayınındaki sözleri nedeniyle TELE1'e yüzde 5 para cezası verdi; Demokrasi Arenası programına da 5 hafta yayın yasağı koydu. Uğur Dündar'ın RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'i eleştirmesi nedeniyle de yüzde 3 idari para cezasına, oyçokluğuyla hükmedildi.

FOX TV Ana Haber spikeri Selçuk Tepeli'nin 19 Ocak 2022 tarihli haber bültenini sunarken hükümetin icraatlarına yönelik ifadeleri üzerine Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkanı Ebubekir Şahin, gece yarısı sosyal medya hesabından paylaştığı mesajla programa ilişkin inceleme başlatıldığını duyurdu. Şahin sosyal medya paylaşımında, “Tarafsızlık, medya kuruluşlarının haber bültenlerinde basın etiğinin

gereğidir. FOX Ana Haber sunucusunun adeta muhalefet lideri gibi davranması kabul edilemez. 6112 sayılı Yasa bunu emreder. İlgili sunucunun kamuoyunu yanlış yönlendirme çabaları hakkında inceleme başlatılmıştır” ifadelerini kullandı. RTÜK toplantısı sonrasında Fox TV’ye “toplumda özgür kanaat oluşmasını” engellediği iddiasıyla yüzde 3 idari para cezası verildi.

Gelişmelerle ilgili RTÜK’ün CHP’den üyesi İlhan Taşcı, “Tarafsız olması gereken RTÜK’ün Başkanıdır. Bu da tarafsız olmadığına kanıtıdır” açıklamasıyla RTÜK’ün 1 Ocak-24 Aralık 2021 arasında televizyon kanallarına verdiği cezalara dair bir grafik paylaştı. Tabloya göre, bu tarihler arasında, Halk Tv’ye 23, Tele1’e 21, Fox Tv’ye 15, KRT’ye 8, Habertürk’e 4 ayrı olmak üzere toplamda 71 ceza verdi. Bu cezaların toplam maddi karşılığı ise 21 milyon 500 bin TL olarak kayıtlara geçti. A Haber, Ülke Tv, Kanal 7, TvNet, CnnTürk’e ise hiçbir ceza kesilmediği görüldü.

26 Ocak 2022: Twitter, kullanıcıların paylaştığı içeriklerin kaldırılması için hükümetlerden gelen talep sayılarını açıkladı. 2021 yılının ocak-haziran dönemine ilişkin verileri kamuoyuyla paylaşan Twitter, bu süre zarfında hükümetlerin 196 bin 878 hesaptan içerik kaldırılması için 43 bin 387 talepte bulunduğunu duyurdu. Söz konusu hesap sayısının, Twitter’ın şeffaflık raporlarını yayımlaya başladığı 2012 yılından beri ulaşılan en yüksek sayı olduğu açıklandı. Şirket, içerik kaldırılması talebi sayısı bakımından da rekor kırdığını belirtti. Türkiye içerik kaldırma taleplerinde üçüncü sırada yer aldı.

27 Ocak 2022: Gürcistan’a kaçan suç örgütü lideri Galip Öztürk’ün aile fotoğrafını Samsun Adalet Komisyon Başkanı Hakim Kemal Alver’in çekmesiyle ilgili Samsun EtikHaber, Cumhuriyet ve BirGün’de yapılan haberler, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle, Samsun 2. Sulh Ceza Hakimliğinin kararları ile erişime engellendi ve silinmelerine hükmedildi.

27 Ocak 2022: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Başkanı Ebubekir Şahin, “Cumhurbaşkanlığı Külliyesi”nde düzenlenen Yunus Emre Yılı Görsel ve İşitsel Medyada Doğru Türkçe Kullanımı Ödül Töreni’nde yaptığı konuşmada, sözlerini tamamladıktan sonra AKP’li Cumhurbaşkanı Erdoğan’a hitap etti. Şahin, Erdoğan’a “Gösterdiğiniz candan ve samimi destekler için huzurlarınızda şahsım, kurumum ve yayıncı

dostlarımız adına en içten şükranlarımı sunuyorum. Hal böyleyken özellikle son dönemlerde şahsınıza yönelik olarak hiç de ahlaki ve insani olmayan söylemlerde bulunulmasına, hele hele de bu söylemlerin ve eylemlerin medya üzerinden yapılmaya çalışılmasına Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak asla ve asla müsaade etmedik, bundan sonra da etmeyeceğimizi tekraren kararlı bir şekilde belirtmek istiyorum” dedi.

28 Ocak 2022: CHP Grup Başkanvekili Engin Özkoç’un, AKP’li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’a yönelik “Sen FETÖ’cünün Allah’ısın” ifadelerinin yer aldığı Cumhuriyet, Sözcü, Gazete Gerçek’de yer alan haberlerin, “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle İstanbul Anadolu 6. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı ile silinmesine hükmedildi. Özkoç’un, Erdoğan’ın oğlu Bilal Erdoğan hakkındaki açıklamalarına ilişkin haberlerin de aynı hâkimlik kararıyla silinmesine hükmedildi.

29 Ocak 2022: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla Resmi Gazete’de ‘Basın ve Yayın Faaliyetleri ile İlgili 2022/1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’ yayımlandı. Genelgede bazı televizyon kanallarının özellikle yabancı içerikleri uyarlayarak yayımladığı programların “Toplumun temel değerlerine aykırı unsurlar taşıdığı” ve bunların “yıkıcı etkiler”e neden olduğu savunularak, bu etkileri bertaraf etmek için gerekli adımların atılacağı kaydedildi. Programların; “Medya aracılığıyla milli ve manevi değerlerimizi yıpratmaya, aile ve toplum yapımızı temelinden sarsmaya yönelik açık ve örtülü faaliyetler” olarak tanımlandığı genelgede, bu yapımlara karşı ‘tedbir alınacağı’ ifade edildi.

RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin konuyla ilgili sosyal medyadan yaptığı açıklamada, “Kültürel değerlerimizle aile, çocuk ve gençlerimizin zararlı yayın içeriklerinden korunmasında devletimizin tek bir vücut halinde hassasiyet göstermesi son derece önemlidir. Sağlıklı bir gelecek için kamu, akademi ve STK’ların ortak refleksi göstermesinin elzem olduğunu düşünüyoruz” ifadelerini kullandı.

31 Ocak 2022: Ocak 2022 içerisinde, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle, umutgazetesi, kızilbayrak, etha, yenedemokrasi, yenyasamgazetesi, alinteri, komundergi’nin alan adları birden fazla kez erişime engellendi.

02 | Gözaltı, Tutuklama, Dava ve Yargı Kararları

3 / 11 Ocak 2022: İskender Karaman hakkında, 2018'de Afrin'e yönelik askeri operasyon sürecini yazılarıyla Yüksekova Haber'de değerlendirdiği için "terör örgütü propagandası" iddiasıyla dava açıldı. Hakkari 2. Ağır Ceza Mahkemesi, yetkili mahkemenin Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi olduğunu belirterek yetkisizlik kararı verdi. Dosya, Yargıtay Uyuşmazlık Mahkemesi'ne taşındı.

4, 5 Ocak 2022: Mezopotamya Ajansı (MA) Yazı İşleri Müdürü Ferhat Çelik, MA'nın Youtube sayfasından paylaşılan bir haber nedeniyle 4 Ocak günü akşam saatlerinde evinde gözaltına alındı. İfadesinin ardından serbest bırakılan Çelik, bir kez daha gözaltına alındı. Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla Antep'teki savcıya ifade veren Çelik'e, MA'da Ağustos-Eylül 2020 arasında yayınlanan haberler sordu. Çelik daha sonra serbest bırakıldı.

6 Ocak 2022: Van'ın Çatak ilçesinde Osman Şiban ve Servet Turgut'un askerlerce alıkonulup işkence gördüğü iddialarını "Helikopter işkencesi" olarak haberleştirdikten sonra 9 Ekim 2020'de

tutuklanan ve 6 ay cezaevinde kaldıktan sonra ilk duruşmada tahliye edilen Adnan Bilen, Cemil Uğur, Şehriban Abi ve Nazan Sala, "örgüt üyeliği" suçlamasından beraat etti. Nazan Sala'ya "propaganda" suçlamasıyla 1 yıl 3 ay ceza verildi.

6 Ocak 2022: Gelî Kurdistan TV eski kameramanı Rojhat Doğru'nun sosyal medya paylaşımları, aleyhindeki tanık beyanı, haber takibini yaptığı 6 – 8 Ekim 2014 Kobanê protestolarına katıldığı ve cezaevinde birlikte kaldığı oda arkadaşlarına para gönderdiği gerekçesiyle "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak", "örgüt üyeliği", "örgüt propagandası yapmak" ve "kasten öldürmeye teşebbüs" suçlamalarıyla yargılandığı davanın 13. duruşması, Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, oy çokluğu ile Rojhat Doğru'nun "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak" suçlamasından müebbet, "kasten öldürmeye teşebbüs" suçlamasından 10 yıl 10 ay, "örgüt propagandası" suçlamasından 1 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırılmasına hükmetti. Mahkeme, "örgüt propagandası" için verilen hapis cezasının hükmünün açıklanmasını geriye

biraktı ve Doğru hakkında yakalama emri çıkarılarak tutuklanmasına hükmetti.

7 Ocak 2022: Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin erişim engelleme kararları hakkında yapılan 9 başvuruyu birleştirerek verdiği pilot kararı yayımladı. Yüksek Mahkeme, erişim engelleme kararlarına gerekçe gösterilen 5651 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi'nin 'ifade ve basın özgürlüklerinin korunmasına ilişkin temel güvencelere sahip olmadığı', bu nedenle ihlalin doğrudan kanundan kaynaklandığına hükmetti. Kararda ayrıca "İlgili ve yeterli gerekçe olmadan tedbir mahiyetinde alınan bu tür kararların süresiz etki göstermesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin orantılı olmadığı değerlendirilmiştir" denildi.

10 Ocak 2022: Akademisyen ve yazar Fatih Yaşlı, bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle Ankara'da gözaltına alındı. Yaşlı, adliyede ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı.

11 Ocak 2022: Yazar Yavuz Ekinci'nin 2013-2014 tarihli sekiz sosyal medya paylaşımı ve Kobani'ye destek açıklaması nedeniyle "örgüt propagandası" suçlamasıyla yargılandığı davada, 2. duruşma görüldü. Savcı, Yavuz Ekinci için ceza talep etti. Dava 31 Mart'a ertelendi.

11 Ocak 2022: "Zaman Gazetesi Davası" kapsamında köşe yazarı Şahin Alpay, Ali Bulaç, Mümtaz'er Türköne ve Mehmet Özdemir'in yeniden yargılandığı davanın 3. duruşması İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme; sanıklar hakkındaki yurt dışı çıkış yasaklarının devamına, Mehmet Özdemir hakkındaki yakalama infazının beklenmesine ve dosyanın mütalaasını hazırlaması için savcılığa gönderilmesine karar verdi. Dava, 7 Nisan 2022 tarihine ertelendi.

11 Ocak 2022: Mezopotamya Ajansı muhabiri Sadiye Eser ve Sadık Topaloğlu'nun "örgüt üyeliği" suçlamasıyla yargılandıkları davanın görülmesine İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesinde devam edildi. Dava, 12 Mayıs 2022'ye ertelendi.

12 Ocak 2022: Ruken Demir'in "örgüt üyeliği" suçlamasıyla yargılandığı davanın 8. duruşması, İzmir 19. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Ruken Demir'in katılmadığı duruşmada mütalaasını sunan savcı, Ruken Demir'in 'KCK Basın' üyesi olduğunu ileri sürerek cezalandırılmasını talep etti. Mahkeme, mütalaaya karşı savunmalarını

hazırlamaları için Ruken Demir ve avukatına süre verdi. Dava, 9 Şubat 2022 tarihine ertelendi.

17 Ocak 2021: Mayıs 2017'de tutuklanan ve 7 ay tutuklu kalan Meşale Tolu'nun "örgüt üyeliği" ve "örgüt propagandası" suçlamalarıyla yargılandığı davanın karar duruşması görüldü. Mahkeme, savcılık mütalaası doğrultusunda Meşale Tolu'nun her iki suçlamadan da beraatine hükmetti.

20 Ocak 2022: Diyarbakır'da 2017 yılındaki Newroz kutlaması sırasında polis tarafından katledilen üniversite öğrencisi Kemal Kurkut'un öldürülme anını fotoğraflayan Abdurrahman Gök hakkında "örgüt üyesi olmak" ve "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla açılan davanın 4. duruşması, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme Başkanı, Gök hakkında 2018 yılında "örgüt propagandası yapmak"tan Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesinde açılan ve beraat ettiği dava dosyasının mevcut dava dosyasına eklendiğini açıkladı. Mahkeme Başkanı, yapılan suç duyurusu üzerine Gök hakkında "örgüt propagandası yapmak" iddiasıyla hazırlanan yeni iddianamenin tensip kararıyla dava dosyası ile birleştirildiğini belirtti. Mahkeme Başkanı, Gök'e yargılandığı mevcut dosyayla birleştirilen hakkındaki yeni iddianameye ilişkin savunma yapip yapmayacağını sordu. Gök, iddianameyi inceledikten sonra savunma yapacağını beyan etti. Mahkeme heyeti, Gök ve müdafisine, birleşen iddianameye ilişkin savunma yapmaları için bir sonraki duruşmanın 31 Mart 2022 tarihinde görülmesine karar verdi.

21 Ocak 2022: Rüstem Batum'un "cumhurbaşkanına hakaret" ve "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçlamalarıyla yargılandığı davanın 6. duruşması, İstanbul 5. Asliye Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, Rüstem Batum hakkında çıkarılan yakalama emrinin infazının beklenmesine karar verdi. Davayı 29 Mart 2022 tarihine ertelendi.

22 Ocak 2022: Gazeteci Sedef Kabaş, TELE1'deki Demokrasi Arenası programının 14 Ocak 2022 tarihli yayınında sarf ettiği "Çok meşhur bir söz vardır 'taçlanan baş akıllanır' diye ama görüyoruz ki gerçek değil. Ya da tam tersi bir söz vardır. Büyükbaş hayvan bir saraya girdiği zaman o kral olmaz. O saray ahır olur" sözleri nedeniyle gece saat 02.00 sıralarında İstanbul'da evinde gözaltına alındı. Kabaş savcılıkta verdiği ifadede "Sözün

orjinali bir atasözüdür, hatta sözün orjinalini de değiştirerek sarf ettim, bundan da anlaşılacağı üzere hakaret etme gibi bir kastım yoktur, kast etmek istediğim toplumu kucaklayan birleştirici üslup olması gerektiğidir, bunu vurgulamak istedim, atılı suçlamayı kabul etmiyorum, serbest bırakılmayı talep ederim” dedi.

Kabaş, “cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla çıkarıldığı mahkemece, “Müsnet eylemin televizyon programında gerçekleştirilmiş olması sebebi ve suçun nitelikli hali kapsamına girdiği ve cezada aktarım öngörüldüğü hususları birlikte değerlendirildiğinde şüphelinin üzerine atılı suçu işlemiş olduğu hususunda kuvvetli suç şüphesinin bulunduğu” gerekçesiyle tutuklandı.

26 Ocak 2022: Etkin Haber Ajansı'nın sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımları gerekçe gösterilerek Yazı İşleri Müdürü Derya Okatan'ın “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla yargılandığı davanın ikinci duruşması, Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Duruşmada mütalaasını sunan savcı, Derya Okatan için hapis cezası istedi. Mahkeme, mütalaaya karşı beyanlarını hazırlamaları için davayı 21 Nisan 2022 tarihine erteledi.

27 Ocak 2022: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Deniz Yücel'in Türkiye aleyhine yaptığı başvuruda ihlal tespit etti. AİHM, Türkiye'nin Yücel'e mahkeme masrafları da da-

hil 13 bin 300 euro tazminat ödemesine karar verdi.

27 Ocak 2022: Kapatılan Özgür Gündem'in Genel Yayın Yönetmeni Eren Keskin ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Reyhan Çapan'ın “Basın Kanunu'na muhalefet” suçlamasıyla yeniden yargılandıkları davanın 4. duruşması, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, Keskin ve Çapan'ın gelecek celse duruşmaya katılmaları için davetiye yollanmasına karar verdi. Dava, 24 Mayıs 2022 tarihine erteledi.

27 Ocak 2022: Kapatılan Azadiya Welat gazetesi muhabiri Velat Öztekin'in “cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla yargılandığı davanın ilk duruşması, Diyarbakır 7. Asliye Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, yurt dışında olduğu için duruşmaya katılmayan gazeteci Velat Öztekin'in ifadesinin alınması için bir sonraki duruşmaya zorla getirilmesine karar verdi. Dava, 31 Mayıs 2022'ye ertelendi.

27 Ocak 2022: Yeni Yaşam gazetesi yazarı Kenan Kırkaya'nın da aralarında olduğu dokuz kişinin “örgüt üyeliği” suçlamasıyla yargılandığı davanın 19. duruşması, Ankara 14. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, Kenan Kırkaya'nın da alalarında bulunduğu dört kişi hakkında delil yetersizliğinden beraat kararı verdi. Mahkeme, diğer sanıkları “örgüt üyeliği” suçundan hapis cezasına çarptırdı.

03

Tehdit, Hakaret, Hedef Gösterme, Şiddet

14 Ocak 2022: Gazete Karınca muhabiri Yedigöller Aygün ve Yeni Demokrasi muhabiri Tuba Apaydın, Fırat Üniversitesi öğrencisi Enes Kara'nın intihara sürüklenmesine ilişkin protesto eylemlerini takip ederken gözaltına alındı. Ya-

digar Aygün, gözaltına alınırken ağır şekilde darp edildiğini anlattı.

Aygün, “Bir anda bir polis tarafından çekildim. Polis, hemen ters kelepçe yapmaya çalıştı.

04

Gazetecilik ve Gazetecinin Çalışma Yaşamı

14 Ocak/29 Ocak 2022: BBC Türkçe çalışanları, işveren tarafının resmi enflasyon oranının dahi altında kalan zam önerisini kabul etmeyerek grev kararı aldı.

İstanbul Beyoğlu Gümüşsuyu'nda bulunan kurum önünde yapılan grev, 16. gününde gazetecilerin kazanımı ile sonuçlandı. BBC ile Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS), yeni toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde uzlaşmaya vardı. TGS, imzalanan yeni toplu iş sözleşmesiyle, çalışanların ücretlerinde yıllık yüzde 32 oranında artış, özel sağlık sigortasının aileleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi, günlük brüt 60 TL değerinde öğle yemeği desteği ve yıllık brüt 1200 TL karşılığı gözlük yardımı kazanımlarını elde ettiğini açıkladı.

12 Ocak/ 17 Ocak 2022: Elazığ'daki Günışığı adlı yerel gazete, Enes Kara'nın ölümüyle ilgili 12 Ocak'ta web sitesinde "Cemaat baskısına dayanamadı intihar etti" başlıklı bir haber yayımladı. Haber 13 Ocak'ta siteden hızlıca kaldırıldı. Gerçek Gündem'de yer alan habere

göre; gazete sahibi Nafiz Koca, haberi yapan gazetenin Yazı İşleri Müdürü Faik Akgün'ü toplantıya çağırdı.

Toplantıda, Faik Akgün görevinden alındı ve gerekçenin "istenilen performansı yakalayamamak" olduğu belirtildi.

Akgün de karar ile ilgili "Beni en çok yıkan, bir yıl boyunca sigortasız çalıştığım, emek verdiğim gazeteden böyle bir tavır görmek oldu. Benim yüzde 45 engel raporuna sahip bir kardeşim var. Gözlerinden engelli olduğu için çalışmıyor. Ben de ona bakmakla yükümlüyüm. Ama gelin görün ki artık bu yapılara ve haber sonrasında gazete sahibinden tutun da çalışanlara kadar uygulanan mobbinge dayanamıyorum. Baskıdan dolayı yarın ne olacağımız da meçhul" ifadelerini kullandı.

Akgün'ün aktardığına göre; haberi yayında kaldığı sırada pek çok tehdit telefonu aldı ve bunlardan bazılarında kişiler kendilerini cemaat mensubu olarak tanıttı.

05 | Manipülasyon ilke ihlalleri

Elektriğe ‘yeni kademe’ haberleri

Ocak ayında basın gündemi, ekonomi ve ekonomiye dair ‘umutlar’dı. Ocak ayının başında gazetelerde yer alan “Elektriğe yeni tarife” haberi dikkat çekti.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez tarafından açıklanan model büyük “devrim” olarak lanse edildi. Elektriğe gelen yüzde 50 ve yüzde 126’lık zamları gölgeleyen düzeyde, tarifenin vatandaşa büyük bir yarar sağlayacağına dair açıklamalar yapıldı. İktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlarda, “Dar gelirliyi koruyacak tarife”, “Dar gelirlilere yeni sistem”, “150 kilovatsaat kadar kullanımlar daha uygun faturalandırılacak” gibi çokça haber yer aldı. İktidarın uygulamalarını eleştirel habercilik anlayışıyla gündeme taşıyan yayın organlarında ise, “kademeli tarife yalanı” ve “aldatmaca” gibi uyarı ve vatandaşların bütçelerinde neden olduğu sonuçları içeren haberler ağırlıklı yer aldı. Ocak ayı ortasında elektrik faturalarının gelmeye başlamasıyla birlikte gerçek ortaya

çıkı. Elektrik faturalarında 2-3 kata varan fahiş fiyatlar artışlarıyla yüzleşildi. Ancak hükümette yakın medya, zamları, manipülatif haberle sayfalarına, ekranlara taşıdı.

“Elektrik ve doğalgazı en ucuza veren Avrupa ülkesinin Türkiye olduğuna” içerikli, dolar ve euro üzerinden kıyaslama yapılan haberlerde, o ülkelerdeki alım gücünden bahsedilmedi. Son durumda, ‘devrim’ diye sunulan elektrikte kademeli tarife sistemi, halkın tepkisini çekti. Cumhurbaşkanlığı kabinesi sonrası yapılan açıklamayla kademe genişletildi ve 150 kilovattasaatten 210 kilovata çıkarıldı. Bu durum da iktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlarda “büyük adım” olarak sunuldu. Ancak medyada bir aile ne kadar elektrik kullanır, kademeli tarife olmasa bile geçen yıla göre ciddi bir artış olduğu yönünde halkı ilgilendiren bilgi ve haberlere yer verilmedi; “Dar gelirli için elektriğin sübvansede edildiği”, “ucuz olduğu” algısı yaratan haberlere devam edildi. Haberlerin yanıltıcılığı, her gelen fatura ile ortaya çıktı.

Memur zammı haberleri

3 Ocak'ta enflasyon rakamlarının açıklanması ile gözler memur ve emekli zamlarına çevrildi. 6 ayda bir zam alan memurlara; son 6 ayın enflasyonunun yaklaşık yüzde 25 olması nedeniyle enflasyon üstünde, yüzde 30 zam yapıldı. Emeklilerde de en düşük maaş 1500 TL'den 2500 TL'ye yükseltildi. Bu zamlar iktidar yanlısı ve güdümündeki gazeteler ile televizyon kanallarında, büyük "mutluluk"la karşılandı. Akşam gazetesi "Memura yüzde 30,5, emekliye yüzde 67"; diğer gazeteler "En düşük emekli maaşı 2500 TL"; "Milyonlar nefes aldı" gibi başlıklarla sunuldu. Asgari yaşam koşullarını bile sağlamayan artış, 'büyük zam' şeklinde lanse edilirken, tüketim mallarına yapılan zamlar ve bunun emekli maaşlarına olumsuz etkisi, iktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlarda haber olarak aktarılmadı. Enflasyonun son 20 yılın en yüksek seviyesinde olduğuna değinilmezken, memur ve emekli maaşlarındaki artışın 'yüksek' olduğu öne çıkarıldı. Bu zamların geçmiş döneme göre alım gücünü ne düzeyde etkilediği, diğer alanlardaki zam ve alım gücü kaybı işlenmedi. Enflasyondaki yükselişin hükümetin izlediği politikalardan mı, başka nedenlerden mi kaynaklandığına ilişkin haberlere yer verilmedi.

Doğalgaz arızası

Ocak ayı ortalarında İran, Türkiye'ye doğalgaz vanalarının "arıza nedeniyle" kapatıldığını duyurdu. Bunun üzerine BOTAŞ, 20 Ocak'ta itibaren sanayide yüzde 40 doğalgaz kısıntısına gitti. Birçok tesis fabrika üretimini durdurmak durumunda kaldı. Tüm bu süreçler iktidara yakın medyada "sorun yok" başlıklarıyla verildi. Bu dönemde depolarda ne kadar doğalgaz olduğu da tartışmaya açıldı ancak hükümetten net ve tatmin edici bir cevap gelmedi. İktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlar, bu soruya yanıt arama çabasına girişmedi. Erdoğan'ın, fabrikaların üretimi durdurduğu bir dönemde, "Doğalgaz sıkıntımız yok" açıklaması manşetleri süsledi; krizin arkasında ne olduğu, neden gaz kısıntısı yaşandığı, durumun tam olarak ne zaman düzeleceği bilgileri bu gazete ve televizyonda araştırılmadı, araştırılmaya da gerek duyulmadı. "Sıkıntı yok" açıklamasının sonrası "sıkıntı mı var" sorgulanmasının yapılması pek mümkün olmadı.

Türkiye arabulucu mu?

Rusya ve Ukrayna arasındaki kriz devam ederken Türkiye krizi bitirmek için devreye girdi. AKP'i Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, arabuluculuk için çalıştıklarını açıklarken, Ukrayna'dan, Türkiye'nin arabuluculuğuna dair sorulara sıcak yanıtlar verildi. Ancak diğer taraf olan Rusya'dan hiçbir diplomatik açıklama gelmemesine karşın AKP iktidarı yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlar tarafından Türkiye arabulucu ilan edildi. Ankara'nın bu konudaki temasları devam etmesine ve herhangi resmi bir açıklama dahi olmamasına karşın Türkiye'nin arabuluculuk yönünde görev üstlendiğinin belli yayın organlarıncaya öne çıkartılması, haberlerdeki propaganda yaklaşımını net şekilde ortaya koydu.

Türkiye'de kar esareti

Ocak ayı yoğun kar yağışıyla geçerken, özellikle üç şehir gündem oldu. Gaziantep, Bolu ve İstanbul kar tartışmasının yaşandığı şehirlerdi. Antep'te insanlar otoyolda mahsur kalırken, şehir merkezinde de yollar saatlerce belediye tarafından açılmadı. Bolu Dağı geçişinde trafik tamamen durdu, karayolları ekipleri yetersiz kaldı. İstanbul'da da belli semtlerde yollar tamamen kapandı; 3. Havalimanı bölgesi ve Kuzey Marmara Otoyolunda da trafik bir süre durdu. Kar esareti de medya için sınav oldu. İktidara yakın medya, Gaziantep'teki kar esaretini AKP'li belediyenin görev ve sorumluluklarına değinmeden sayfalarına, ekranlarına taşımayı tercih etti. Eleştirel habercilik yapan yayın organları ise, karayollarının süreçteki sorumluluğunu ön plana çıkardı. Bu noktada İstanbul'da kar esareti yaşanması adeta Türkiye gündemini değiştirdi. Kar yağışı sırasında İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun bir balıkçıya gittiği, orada İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi ile yemek yediği kamuoyuna yansıdı. Bundan bir süre sonra da bazı MOBESE görüntüleri iktidar yanlısı ve güdümündeki medyaya servis edildi. Bu noktada iktidar yanlısı medyanın da muhalif medyanın da konuyu ele alış biçimleri problemliydi. İmamoğlu'nun yemek yemediğine dair sosyal medya paylaşımı yapan CHP yöneticilerinin tweetlerine ilk anda yer verilirken, bunun yanlış olduğunun ortaya çıkması üzerine tartışmaya dair bir haber yer almadı. Bir taraf İmamoğlu'nu hedefe koyarken, di-

ğer tarafın aşırı sahiplenerek adeta koruma durumuna geçtiği görüldü. Kar nedeniyle yaşanan mağduriyetler gerçek temel alınarak değil, her gazete ve televizyonun dünya görüşüne göre aktarıldı. Kimi havaalanını, kimi belediyeyi ön plana çıkardı. “Sorumluluk belediyede mi bakanlıkta mı” başlıkları ile neredeyse sokak sokak analizler yapıldı. Ancak kar nedeniyle yaşanan mağduriyet, bu sorunun neden uyarılara rağmen yaşandığı, havaalanı kargo terminalinin neden çöktüğü yeterli düzeyde bilgilendirici haber ve yorumlarla verilmedi. Ekrem İmamoğlu’nun süreç içinde yaptığı açıklamalar da, iktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlarda genel olarak yer bulmadı. MOBESE’lerin kim tarafından neden, niçin sızdırıldığı tartışmaları da iktidar yanlısı gazete ve televizyonlarca, gazetecilik ilkeleri dikkate alınmadan aktarıldı; siyasilerin açıklamaları, haberlere yön verdi.

Adalet Bakanlığında görev değişimi

Son 1.5 yılda bakan değişimleri sonrası medyanın yayıncılık anlayışı, habercilik açısından ciddi sorunları içerir boyutlara ulaştı. Değişimlerin yaşandığı bakanlıkların görev alanlarına ilişkin belli sorunlar kamuoyuna yansısı da, bu bağlamda iktidarın politikalarına eleştire yaklaşan yayın organlarınca sıkça haber yapılırsa da, iktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlar, her görev değişiminde derin sessizliğe gömülmeyi tercih etmekte. Adalet Bakanı Abdulhamit Gül’ün görevi

bırakıp Bekir Bozdağ’ın görevi üstlenmesinde de aynı durum yaşandı. Yargının siyasallaşması, aralarında gazeteciler ile kadına şiddet içerikli davalarda verilen kararların tepki çekmesi ve Abdulhamit Gül ile İçişleri Bakanı Süleyman Soylu arasında yer yer kamuoyuna da yansıyan tartışmaların yaşanmasına karşın iktidar yanlısı gazete ve televizyonlar; görev değişimini, bıraktık sorgulamayı, neredeyse görmeme eğilimine girdi.

Mikrofonu Erdoğan mı verdi, çocuk mu aldı!

Ocak ayında yaşanan ve gazetecilik ilkeleri açısından haberleştirilme şekli itibarıyla sorunlar içerir bir değer konu ise; AKP’li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Trabzon’daki toplu açılış töreni sırasında küçük yaşta bir çocuğu sahneye çağırması ve çocuğun, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’na “hain” demesiydi. Bir çocuğun belli siyasi amaçlar doğrultusunda suiistimali anlamına gelen bu olay sonrası iktidar yanlısı ve güdümündeki gazete ve televizyonlar, iktidarı koruma pozisyona geçti. Çocuğun sahneyi çıktıktan sonra Erdoğan’ın elinden mikrofonu kaptığı ve sonrasında o sözleri söylediği sık sık vurgulandı. Böylelikle yaşanan vahim gelişmenin tek sorumlusu, küçük yaştaki çocuk yapıldı. Yaşananlar kapsamında siyasi kutuplaşmanın geldiği düzey ve neden olabileceği olası tehlikeler konusunda, ilkeli yayıncılık sergilenmedi.

